

KKTC

YAKIN DOĞU UNİVERSİTESİ

FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMA Ş.
BÖLÜM BİTİRME ÖDEVİ

EDEBİYATI
YENİ TÜRK DİLİ DERSİ KAPSAMINDA GAZİANTEP İLİNİN

SOSYO-EDEBİ-EKONOMİK-COĞRAFİ ve KÜLTÜREL

TANITIMI

Danışman:

DOÇ. DR. Bülent YORULMAZ

Hazırlayan:

Hayri KANPOLAT

KKTC - 2000

İçindekiler

-T.C Bayrağı ve K.K.T.C. Bayrağı.....	1
-Önsöz	2
-Geçmişten Günümüze Tarihi Gaziantep.....	3
-Gaziantep'in Coğrafi Durumu.....	4
-Gaziantep İli Nüfus ve Yerleşme.....	7
-Gaziantep İli Ekonomik Hayat.....	8
-Gaziantep İli Kültürel Varlıkları.....	14
-Gaziantep'te Türk Boyları.....	24
-Gaziantep İli Gelenek,Görenek ve İnançları.....	28
-Gaziantep İli Sözlü Edebiyatı ve Yazılı Edebiyatı.....	35
-Gap ve Gaziantep.....	53
-Resimler.....	54
-Kaynakça.....	55
-Gaziantep İl Haritası.....	56

ÖNSÖZ

Sözlerime yüce Türk'ün atası Atatürk'ün şu sözleri ile başlamak istiyorum. Türk'üm diyen her şehir, her kasaba en küçük Türk köyü Gaziantep'lileri kahramanlık misali olarak alabilirler , bu sözlerden ve Antepli olmaktan gurur duyuyorum.

1.Dünya savaşıdan sonra İngilizler ve Fransızlar tarafından işgal edilen Gaziantep ve yöresi , akıllara durgunluk verecek savunması ve eşsiz kahramanlığı ile Dünyada hayranlık uyandırmıştır. Yüce Türk milletinin yüce meclisi T.B.M.M. Antep'e bu başarısından dolayı 8 şubat 1921 tarihinde "Gazilik" ünvanını Antep'lilere layık görmüştür.

Kentlerin tarihini , geçmişini , kültürel varlıklarını korumak geleceğe Taşımak yalnızca görev değil milli bir borçtur. Kültürel anlamda yaşanan güzelliğin, her değerın gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan araçlardan biri olan yazılı kaynakların çoğaltılması birçok alanda olmuştur.Bize kendi tarihimizi anlatma açısından, öğretme açısından bu bitirme ödevini hazırlatan ve her konuda bizden yardımlarını esirgemeyen milli ve örfi manada birçok öğretmen yetiştiren Doç.Dr. Bülent YORULMAZ hocam'a sonsuz şükranlarımı sunarım.Teşekkür ederim.

Hazırlayan

Hayri KANPOLAT
Lefkoşe--2000

1)GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TARİHİ GAZİANTEP

1-1 GAZİANTEP TARİHÇESİ:

Güneydogu Anadolu bölgesinin en büyük ,Türkiyenin ise 6. büyük kenti olan Gaziantep Anadolunun ilk yerleşim alanlarından biridir.

Taş, Kalkolitik, Bakır, Hitit, Mitoni, Asur, Roma, Bizans, İslam, Türk-İslam dönemlerine İlişkin kalıntılara bölgenin her yerinde rastlanmaktadır.Yöre M.Ö. 1700 yıllarında Hititlerin hakimiyetine girmiş olup,bugün şehrin 10 km. Kuzeyinde olup Antik Dülük şehri ise Hititlerin önemli bir din merkezidir.

Halife Hz. Ömer zamanında islamiyetin Arap yarımadası dışına yayılması için sürdürülen mücadeleler sonucu 636 yılında Yermük savaşında Bizans ordusunu maglup eden İslam orduları,Iyaz Bın Ganem komutasında Gaziantep yöresini İslam topraklarına dahil

Etmiştir.Böylece yöre halkı 636 yılında Müslümanlık'ı kabul etmiş,ve Gaziantep'in Ömeriye Camii o dönemde fetih sembolü olarak yapılmıştır.

1071 Malazgirt zaferinden sonra Süleyman Şah 1084 yılında Antep ve yöresini kesinolarak fethederek burayı Selçuklu İmparatorluğuna bağlamıştır.20 Ağustos 1516 yılında Yavuz Sultan Selim Han Antep'e gelerek 3 gün burada konaklamıştır.Memelüklülere karşı 1516 yılında elde edilen Mercidabık zaferi ile Antep şehri ve yöresi Osmanlı İmparatorluğu'unun yönetimine girmiş oldu.

1.Dünya Savaşından sonra İngilizler ve Fransızlar tarafından işgal edilen Antep ve yöresi akıllara durgunluk veren savunması ve eşsiz kahramanlığı ile bütün dünyada hayranlık uyandırmıştır.Yüce Meclisimiz TBMM Anteplilere bu başarısından dolayı 8 Şubat 1921 tarihinde 'GAZİLİK' ünvanını vermiştir.

Tarih içerisinde Ayıntap,Antep,Kale-i Füsus ve Hantap gibi isimlerle anılan Gaziantep Adını tarihin derinliklerinden sıfatını ise milli mücadeleleri kahramanlıklarla dolu müdafasından almıştır.

Gaziantep,kurtuluş savaşı hatıraları,zengin tarihi ve kültürel çevresi,otoyolu,uluslararası Havaalanı,tren garı, leziz yemekleri, eşsiz sanatları, camileri, kaleleri, hanları, hamamları, türbeleri, kiliseleri,yayları,gezi ve mesire yerleri,sanayi ve ticaret ile Güney Doğu Anadolu bölgesinin 1.,Türkiye'nin 6. büyük şehir özelliğini taşımaktadır.

-2 ANTEP'İN KONUMU:

Bilindiği gibi Halep, İstanbul'un fethinden sonraki durumu ele alındığında İslam dünyasının üç büyük şehrinden birisidir (diğerleri İstanbul ve Kahire). Halep'in bu önemi Akdeniz ve İran Körfezi arasındaki önemli bir trafik noktası olmasından kaynaklanır.

Antep, bu çerçevede Halep ile yakın bağları olan bir şehir görünümündedir. Halep'e ulaşabilmek için Antep'in transit bir merkez olarak kullanıldığına dair 15. yüzyıldaki önemli bir örnek:1465'te Rus tüccar Basil'in Bursa'dan Kudüs'e ulaşmak için takip ettiği yoldur. Bu güzergah incelendiğinde onun Elbistan ve Antep'ten geçtiği anlaşılmaktadır. Bir sonraki yüzyıl içinde de Yavuz Sultan Selim, meşhur Mısır seferi sırasında enteresan, zor şartlara haiz bir güzergah takip etmişti; Yavuz Besni'den Arabistan'a oradan da Antep'e ulaşmıştı.

1-3 ŞEHRİN ÖZELLİKLERİ:

Şehir hakkında bilgi veren kaynaklar Antep'in güzel bir şehir olduğunu belirttikleri gibi, şehrin geniş toprağa, bol suya ve çok sayıda bahçeye sahip olduğunu da ifade etmektedirler. Şehirde önemli çarşı ve pazarların olduğunu, bu pazarlarda yoğun bir tüccar kitlesi ile alışveriş yapan halkın bulunduğunu da vurgulamaktadırlar.

2) GAZİANTEP'İN COĞRAFİ DURUMU

2-1 COĞRAFI KONUM:

Coğrafi konum olarak Gaziantep ili Akdeniz ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleştiği noktada yer alır. Suriye'ye komşu bir sınır ili olan Gaziantep'in büyük bir bölümü Güneydoğu Anadolu bölgesinin batı kesiminde, bir kısmıda Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alır.

Gaziantep; doğuda Şanlıurfa'nın Birecik ve Halfeti, kuzeydoğuda Adıyaman'ın Besni, kuzeyde Kahramanmaraş'ın Pazarcık, batıda ise Osmaniye'nin Bahçe, Düziçi ve güneybatıda Hatay'ın Hassa ilçesi, güneyde ise Kilis il sınırı ile çevrilidir.

Gaziantep toprakları 38° 28' de ve 38° 10' doğu boylamları ile 36° 38' de ve 37° 32' de kuzey enlemleri arasındadır. Gaziantep'in yüzölçümü ise 6210 kilometrekarelik alanı ile Türkiye topraklarının yaklaşık %1'ini kaplar. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metre olmakla birlikte 250 ile 1250 metre rakamları arasındadır. Yüzey alanının yaklaşık %27'si ise ovalarla kaplıdır.

İl sınırı içerisinde kuzeyden giren dağlar, Araban ovasının batısından il merkezinin batısına uzanır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan bu dağlar oldukça düzgün sıralar oluşturur. Bölgenin batısını kuşatan dağlar ise sistemli bir sıra oluşturur. Gaziantep ilini Hatay, Kahramanmaraş çukurluğundan ayırır.

2-2 DAĞLAR:

Gaziantep'de dağlar; sıra dağlar olarak Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağları vardır. Sof dağlarının güneyinde ise Gaziantep yaylası uzanır.

Dülük Baba dağları il merkezinin kuzeybatısında bulunmaktadır. Dülük Baba dağlarının en yüksek tepesi 1250 metre yüksekliktedir. Sof dağlarının Hatay

yönündeki uzantıları olan Ganibaba ve Sarıkaya daplarının doğusunda Islahiye platoları bulunmaktadır. En yüksek noktası 1050 metre olan Sam dağları, Sof dağları ile Dülük Baba dağları arasında bulunmaktadır.

2-3 OVALAR:

Gaziantep ovaları; Barak (Doğanpınar) arası ilin güneydoğusuna düşer. Araban ovası ilimizin kuzeydoğusunda bulunur. Yavuzeli ovası, Gaziantep ilinin kuzeyine düşer. Oğuzeli ovası Nizip ilçesi ile merkez arasında kalmaktadır. Başlıca ovalarımız bunlardır.

2-4 AKARSULAR:

Gaziantep ili başlıca akarsuları; Fırat Nehri'nin kolları uzantılı olup Murat kolu Gaziantep ilinin Nizip ilçesini ve doğusunu sulamaktadır.

Nizip Çayı menbaı dağlardan ve ilçemizin kuzeydoğusundan alır. Afrin Çayı kuzeyden doğar Fırat nehrine ulaşır. Merziman Çayı'da kuzeydoğudan doğar Fırat'a boşalır. Alleben deresi şehrin batısından gelip şehrin ortasından geçmektedir.

2-5 YAYLALAR:

Hızır Yaylası İslahiye ilçesi Altınüzüm beldesinin 3km batısında Amanos dağlarının tepesinde bulunan yeşilin her tonunun görülebileceği, yeşilin gökyüzünün mavisiyle kucaklaştığı geniş, düzlük ve sulak bir yer olan yaylalar topluluğudur.

2-6 BİTKİ ÖRTÜSÜ:

Gaziantep, ağaçlık ve yeşil bitki örtüsü ile kaplı bir şehir olmasına rağmen orman varlığı açısından oldukça fakirdir. Zeytinlikler, fıstık bahçeleri ve şaraplık üzümler bitki örtüsünün süsü durumundadır. Yazları sıcak ve kurak (şimdi GAP barajı nedeniyle nemli), kışları soğuk (ılıman baraj nedeniyle) ve yağışlı geçen Gaziantep'in büyük bir bölümü Akdeniz iklimi etkisi altındadır. Yağışlar Akdeniz iklimi özelliği gösterdiği halde, sıcaklık bu iklim ortamlarının çok üzerindedir. Bu bakımdan Gaziantep, Akdeniz iklimi ile karasal iklim arasında geçiş özelliği yaşamaktadır.

3) GAZİANTEP İLİ NÜFUS VE YERLEŞME

3-1 YILLARA GÖRE NÜFÜS DAĞILIMI VE YERLEŞME

Gaziantep ilinin, 1997 yılı genel nüfus sayımına göre toplam nüfusu bin olduğu belirtilmektedir.

Gaziantep ili Güneydoğu Anadolu bölgesinin en kalabalık ili olarak görülüyor. Gaziantep ili dışarıdan çok göç alan bir il olarak Türkiye sıralamasında 4. ve 5. sıradadır. Gaziantep ilinin bu göç sayesinde dengesi bozulmuştur.

Bugün ilimiz Gaziantep'te il ve ilçe merkezlerine yakın ulaşımı kolay yerlerde nüfus artarken, il ve ilçe merkezlerine uzak ve yüksek yerlerde nüfus sürekli azalmaktadır.

Gaziantep ilinin yıllara göre nüfusu:

YIL	MERKEZ NÜFUS
1650	80.000
1900	60.000
1915	70.000
1927	40.000
1935	51.000
1940	57.000
1945	63.000
1950	73.000
1955	97.000
1960	125.000
1965	158.000
1980	347.290
1997	702.000

4) GAZİANTEP İLİ EKONOMİK HAYAT

4. GAZİANTEP İLİ EKONOMİK HAYAT:

4.1. Tarım:

Gaziantep ilinin ekonomik hayatındatırım önemli bir yer tutar.Tarımsal çalışmaların başında Gaziantep ile bütünleşen Antep fıstığı , kırmızı mercimek , şaraplık üzüm , zeytinlikler ve tarla bitkileri olan acı kırmızı biber , dolmalık kuru patlıcan ve nane vardır.Bunlar ihracata giden mallar arasındadır.Gaziantep ilinin ihracının % 60 kapsar.

Gaziantep ilinin toprak yapısı hemen hemen tüm tarım ürünlerinin yetiştirilmesine elverişlidir.Sulama bölgelere göre büyük akarsular ve büyük pınarlardan sağlanır.Atatürk barajının bir kanalı Gaziantepe akıtılmaktadır.Ayriyeten Gaziantep'in kuzeyi Atatürk barajından , güney ve doğusu Hancağız barajından su almaktadır.

Gaziantep'in tarımsal ekonomiye en büyük katkısını Antep fıstığı, kırmızı mercimek, şaraplık üzüm,nane, zeytin, hurma bu ürünler sağlamaktadır.

İltarımında önemli yer tutan bazı ürünlerin isimlendirilmesi;

1-)Trla ürünleri;

Buğday,Arpa,Mısır,Bakla,Nohut,Mercimek,Fasulye,Soğan,Sarımsak,

2-)Sebze ürünleri;

Marul ,Tere,Nane,Maydonoz,Taze fasulye,

Bakla,Bamya,Balkabağı,Salatalık,Patlıcan,Biber,Havuç,Turp.

3-)Meyve ürünleri;

Nar,Hurma,Fıstık,Zerdali,Ceviz,Kavun,Karpuz,Vişne,Çilek,Üzüm,İncir,Dut,Badem,İğde

4.2.Hayvancılık:

Gaziantep ili hayvancılık'ta Türkiye'nin 1. canlı hayvan pazarı haline gelmiştir. İran, Irak, Suriye'den, Doğu Anadolu bölgemiz ve güney doğu bölgemize gelen hayvanlar Gaziantep'te toplanır. Türkiye'ye dağıtım buradan sağlanır. Gaziantep ilinde hayvancılık önemli bir geçim kaynağıdır. Daha çok küçükbaş hayvancılık ve büyükbaş hayvancılık önemli yer tutar. Son yıllarda kümes hayvancılığı bir çok çiftlik yapımı ile atığa geçmiştir. 11'den fazla kümes hayvancılığı çiftliği kurulmuştur. Sığır, Koyun, Keçi, Kümes hayvancılığı önde gelen alanlarıdır.

4-3 SANAYİ:

Gaziantep sanayisi cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak ikiye ayrılır. Cumhuriyet'ten önceki yıllarda da Gaziantep'te birçok sanayi dalı faaliyet göstermiştir. Demircilik, iplik sanayi vb. Cumhuriyet sonrası Gaziantep sanayisi Türkiye Cumhuriyeti'nin nüfusta 6. sanayide de 5. ve 6. sırayı izlemektedir.

İlimizin ekonomik yapısı genelde tarım ve dışarıdan sağlanan hammadde ile sanayileşmiştir. Gaziantep sanayisi son 10 yılda aşırı bir gelişme göstermiştir. İplik fabrikaları (Türkiye'nin en büyük iplik fabrikası kuruluşları Sanko ve Yıldız İplik) Gaziantep'tedir. Türkiye'nin makarna ihracatında önemli bir yer tutar. Oba makarna, Beslen makarna ve Öğün makarna sanayi Gaziantep sanayisinin dev hamleleridir.

Gaziantep sanatisinde 10'a yakın un fabrikası faaliyettedir. Oba un, Beşler un, Göktürk un sanayi Orta Asya ülkelerine iharç yapmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yürüyen merdiven fabrikası Gaziantep'liler tarafından yapılmış Türk ekonomisinin Türk iharç malları arasındadır. İlk olarak yine çelik para kasası Gaziantep'liler tarafından Türkiye'nin hizmetine sunulmuştur. Gaziantep Çimento, Uzan Çimento da Gaziantep sanayisi içerisinde.

Gaziantep sanayisinde zeytinyağıyla yapılan yeşil sabun, kükürtlü sabun sayısı 30'a yakın kuruluş vardır. Ülfet Sabun, Erbay Sabun, Kanpolat Sabun sanayi Orta Asya ülkelerine ve Güneydoğu Anadolu ile Doğu Anadolu bölgelerimize hizmet vermektedir.

İlimizin tarımda asıl geçim kaynağı olan mercimekte Gaziantep sanayisi içerisinde 50'ye yakın fabrikayla hizmet etmektedir. Yine ilimizin tarımda asıl geçim kaynağı olan buğday ve buğdaydan yapılan pilavlık ve çiğ köftelik bulgur fabrikaları 55'e yakın fabrika ile memleketimize hizmet etmektedir. Mis Bulgur Sanayi, Sarılar Bulgur Sanayi, Öz Sarılar

Bulgur Sanayi ve Kanpolat Bulgur Sanayi memletemizde ihraç yapan kuruluşlar arasındadır.

Gaziantep ili sanayisinde asıl sanayiye oluşturan kuruluşlardan biride plastik sanayidir. Nokson Plastik Türkiye Coca Cola ve Pepsi gibi plastik ile alakalı mallarını burada üretmektedir. Gaziantep fıstığını kavlatma ve kavurma yani tuzlu fıstık haline getiren 20'ye yakın küçük çaplı fabrikayon vardır.

Gaziantep sanayisi Türkiye Cumhuriyeti'nin 5. sırasında yer almayı hak etmiştir. Dünya Halı, Nacar Halı, Develi Halı gibi halı sanayiside Gaziantep'te gelişmiştir. Bu durumuyula Gaziantep entegre bölgesel kalkınmada da öncülük etmektedir. Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerimizden aşırı derecede göç olmaktadır.

Son olarak Sanko Holding ve Japonya işbirliği ile Daewo otomotiv sanayisinin ikinci büyük fabrikası Türkiye'nin Gazi kenti Gaziantep'e kurulmuştur. Gaziantep sanayisi Türkiye'nin damarlarından biri olmuştur.

4-4 ULAŞIM:

Gaziantep ili İslam dünyasının 3 büyük şehri olan İstanbul, Kahire ve Mekke üçgeninde geçiş özelliği konumundadır. Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi arasında geçiş konumundadır.

Gaziantep, yurdumuzun dört bir yanına ana karayolları ile bağlıdır. Gaziantep ayrıca İstanbul Haydarpaşa'dan Mekke'ye giden demiryolu buradan geçmektedir. Hava yolları ile de yurdun dört bir yanına ulaşım sağlanmaktadır.

Gaziantep karayolu ulaşımı Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'yu Batı Anadolu'ya bağlayan yolların kavşak noktasında bulunmaktadır. Gaziantep'ten Adana'ya kadar otoyol yapımı tamamlanmış ve karayolları daha da rahatlamıştır.

Gaziantep ili karayolları ulaşımı Türkiye'de önemli yer tutan Çayırbaşı Truzim, Hidayet Truzim, Seç Truzim, Albayram Truzim, Follow me Truzim, Arsan Truzim gibi büyük kuruluşlarla olmaktadır.

Gaziantep ili hava yolu ulaşımı THY ile saptanmaktadır. İlimizin havaalanı şehir merkezinde 5-6km uzaklıktaki Oğuzeli ilçesi yakınlarındadır. Her gün Ankara, İstanbul haftanın 2 günü İzmir ve aktarmalı uçak taarifesi vardır.

4-5 TİCARET:

Gaziantep; Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini kapsayan önemli ticaret merkezlerinin başını çekmektedir.

Gaziantep'in en çok ticari ilişkisinin olduğu ülke ve iller: mokornodo, itolyo, iplikta özbekistan, temizlik sanayi ve un sanayinde Rusya ve OrtaAsya ülkeleri, yürüyen merdivende Dünyanın büyük ülkelerinin tümü: iplikte Bursa, Denizli, Adana ve Maraş. Makarnada %60 iller, İstanbul'la birçok dalda ticari ilişkisi vardır. Ayrıca Adana, Kayseri, Elazığ ve İzmirle pamuk yağı ve zeytin yağı ticareti yapılmaktadır.

4-6 TURİZM:

Gaziantep, tarihi eserleri, doğal güzellikleri ve iklimiyle tam bir turizm merkezidir. Dini turizm açısından çok önemli bir turizm sahasıdır. Dünyanın ilk yerleşim yerlerinden olan Dülük baba mağraları buradadır.

Gaziantep'in tarihi eserleri kalesi, birçok tarihi camii: Ömeriye camii, Eyüpoğlu camii, Hacınasır camii, türbeleri Yuşa peygamber ve pirsofa Hazretleri türbesi, hanlar 120 yıllık sıra hanı Lala Mustafa paşa hanı, Büdayri hanı, Kürkcü hanı v.b. hamamları: Şeyh Fethullah hamamı, Lala Mustafa paşa hamamı, Keyvanbey hamamı, Naip hamamı, Nakıpoğlu hamamı birçok bedesten, kilise ve kastleleri ile Gaziantep turizm sahasın'da gelişmiştir.

Turizme sunulan eşyalar bakırcılık, kalaycılık, el işlemleri, yemenicilik, oyunculuk gelen turistlere sunulan hizmetler arasındadır.

4-7 RADYO VE TELEVİZYONLAR:

Gaziantep'te çeşitli kanllarda faaliyet gösteren özel radyolar vardır. Gaziantep FM, 27 FM, Nizip FM, Safir FM, Alem FM V.B. ÖZEL radyo kuruluşu ekonomik

hayatta etkilidir. Gaziantep'te çeşitli özel televizyonlarda vardır. Yaprak TV, Gaziantep TV, Kanal 5, Kanal 27, Nizip radyo Televizyonu v.b. kuruluşlar vardır.

5) GAZİANTEP İLİ KÜLTÜREL VARLIKLARI

5-1 GAZİANTEP GELENEKSEL EL SANATLARI:

a) Bakırcılık:

Gaziantep bakır işlemeciliğinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Bakırlar yek pare olarak imal edilir. Yani lehim yada bir başka yolla yapılmaz.

b) Sedefçilik:

Hammaddesi, midye kabuğu çeşitli teller ve ceviz ağacı olan sedef ve sedefkarlık sanatı ortadoğu'da doğmuş ve 15.yy'dan sonra Osmanlılara geçmiştir. Sedefçilik asırlarca değişik motif ve desenlerle zenginleştirilerek mimari yapılarda kullanım eşyalarında ve silah süslemelerinde kullanılmıştır.

c) Gümüş işlemeciliği:

Yöremizde antik şehir özelliğini taşıyan Karkamış, Dülük baba mezarları, Belkız antik kent ve höyüklerden çıkartılan gümüşler gümüş işlemeciliğinin ve kullanımının ilimizde ve yöremizde eskiden beri çok yaygın olduğunu göstermektedir. Günümüzde hızla çoğalan gümüş işletme atölyeleri bu sanatın Gaziantep'te çok hızlı geliştiğini ve önemli döviz girdisi sağladığını göstermektedir.

d)Yemenicilik:

Yemeni ,üstü siyah deriden , tabanı ise köseleden dikilen topuksuz çok sıhhatli olan ayakkabılara denir. Yemeni diken ustaya Köşker denir.

e)Gaziantep El İşlemesi:

Antep işi , beyaz kumaş üzerine iplik sarılarak ve çekilerek beyaz,sarı,krem renkli ipliklerle çeşitli susma ve ojurlarla süslenerek işlenir.Antep işi ilk def Antep ve çevresinde ev hanımları tarafından yapıldığı için bu adla adlandırılmıştır.

İşlemelerin eski Türk işleme karakterini taşıması bu işlerin yerli halk tarafından yapıldığını göstermektedir. Günümüzde işleme tekniği bozulmadan sim renkli ipliklerle ve yardımcı nakış iğneleri kullanılarakçok güzel işlemler yapılmaktadır.

f)Abacılık:

Aba tezgahçılarının dokudukları abaları satarlarmış.Abalar uzun , kısa , ak , kara yada aklı karalı olmak üzere çeşit çeşittir.

g)Kalaycılar:

Gaziantep, kazancı pazarı ile yemenici pazarı arasındaki dükkanlarda bakırdan yapılmış kazan,satıl,su tası v.b. kablari kalaylarlar.

ğ)Kilimcik:

Mahalle aralarında kök boyadan el tezgahlarında Antep kilimi diye adlandırılan kilimler dokunurdu.Hale mevcuttur. Esnaflar dükkanlarda satarlar.Turizm sahasında kullanılmaktadır.

5-2 KALELERİ:

a)Gaziantep Kalesi: G aziantep şehir merkezinde gerek ihtişamı ve heybeti ile gerekse bir sır gibi gizlediği tarihiyle dikkati çeken Gaziantep kalesi ,Türküyedeki kelelerin en güzel örneklerindendir.Kalenin ne zaman ve kimler tarafından inşa edildiği hususunda kesin bir bilgi olmamakla beraber, yapılan incelemeler sonucunda kalkolitik dönemden itibaren iskan gördüğü bilinmektedir. Bugünkü biçimi ise Bizans imparatoru Justinyanos döneminde m.s.6.yy'da olmuştur.

Kale planlı olup çevre uzunluğu 1200 metredir.Büyük taşlardan örülmüş duvarlar 12 kule burçla desteklenmektedir.Kalenin üzerinde cami , sırma yapı kalıntıları bulunmaktadır. Alt bölümlerinde üst yapıya destek sağlamak amacıyla büyük odalar , galeriler ve dehlizlerinşa edilmiştir. Ana kitle altında bir su kaynağı bulunmaktadır.

b)Tilbaşar Kalesi:Gaziantep'in Oğuzeli ilçesinin tilbaşar köyündedir. Kimler tarafından yapıldığına dair kesin bir bilgi yoktur. Hz. ömer zamanında Bizans savunmasında kullanıldığı söylenmektedir.Kalenin içinde bir mağara vardır. Rivayete göre mağaranın diğer ucu Suriye'dençıktığı söylenmektedir.

5-3 ESKİ YERLEŞİM YERLERİ:

a)Dülük(Doliche):

Anadolunun en eski yerleşim yerlerinden olan antik kent Gaziantep'in 10 km kuzeyinde Dülük köyü ile Karahöyük köyü arasındadır. Hititlerden Romalılar dönemine kadar önemli bir din merkezi sayılmıştır.Hitit'in en büyük tanrılarındaTeşup'un Bool tapınağı buradadır.Dülük ve çevresinde Roma döneminden kaya ve yeraltı mezarları , mezar anıtları ve çeşitli yapı kalıntıları'da bulunmaktadır.

b)Belkız.(Zevgma):

Helenistik,Roma ve Bizans dönemlerinde ait kalıntılara rastlanan Belkız Gaziantep'in Nizip ilçesinin 10 km kuzeydoğusunda aynı adı taşıyan Belkız köyünde bulunmaktadır.Gaziantep müze müdürlüğü tarafından yapılan kazı çalışmalarında bir zengine ait villa ve bu villa'nın tabanında sanat değeri yüksek mozaikler bulunmuştur.

c)Rumkale(Hromgla):

Yavuzeli ilçesine 25 km ve il merkezine 62 km mesafede olan Rumkale'nin tarihi hakkında kesin bilgiler bulunmamasına karşın m.ö.840 yılında Hitit döneminde yapıldığı tahmin edilmektedir. Roma döneminde Hristiyanların burayı merkez yaparak Hristiyanlığı Rumkale ve çevresine yaymaya çalıştığı ayrıca Hz. İsa'nın havarilerinden Yuhanna'nın incil müsvettelerini Rumkale'de sakladığı ve daha sonrada Beyruta kaçırıldığı söylenmektedir. Bu nedenle burası Hristiyanlarca kutsal sayılmaktadır. Sonradan Haçlıların mağlup edilmesiyle 1252 yılında Rumkale çevresi Müslümanların eline geçmiştir.Müslümanların eline geçen Rumkale ve çevresi Türkislam döneminde yapılan birçok eser bulunmaktadır.

d)Tilmen Höyük:

Tilmen höyük , İslahiye ilçesine 10 km uzaklıktadır.Bölgenin en büyük köylerinden olup 24 m. yüksekliktedir. Yapılan kazılarda buranın m.ö.3000 yılının son dönemlerinde büyük bir şehir olduğu ortaya çıkmaktadır.Şehir iç ve dış kaleden oluşmaktadır.

5.4-)MÜZELER:

a-)Arkeoloji Müzesi:

Gaziantep arkeoloji müzesinde neolitik (yeni taş) dönemden metal, kemik ve seramik parçaları, kalkolitik ve bronz çağa ilişkin çeşitli eşyalar, figürler, Hitit çini yazı tabletleri mühürler, taş eserler, sikkeler, cam eserler, mozaik ve bir mamut fosili kronolojik sıra içerisinde sergilenmektedir. Dülük, Rumkale, Belkıs ve Tilmen Höyük'teki birçok tarihi eser burada sergilenmektedir. Bölgede Hurri, Hitit imparatorluk, Geç Hitit, Asur, Pars, Helenistik ve Roma çağları oldukça hızlı yaşanmıştır. Bundan dolayı birçok tarihi eser kalmıştır.

b-)Etnoğrafya Müzesi:

İçinde bulunduğumuz asrın başında, ana kaya içinde oyulmuş maksan üzerine inşaa edilen ve üç kattan oluşan bina Gaziantep'te işadamı Hasan Süzer tarafından restore edilmiştir. Kültür Bakanlığı'na müze olarak bağışlanmıştır. Müze içerisinde Antep savunmasında kullanılan silahlar, savaş araçları, belgeler, kahraman ve şehitlerin fotoğrafları ile Gaziantep'in görüntüye canlılık katması için imkanlarda kullanılarak sunulmaktadır.

c-)Yesemek Açık Hava Müzesi:

Yesemek açık hava müzesi İslahiye ilçesinin güneydoğusundaki yamacı üzerinde yer alır. Bu yamaç Karatepe sırtı diye adlandırılır. Kurt dağının kuzey kısmını teşkil eder. Müzenin İslahiye ilçesine uzaklığı 113km. olup yolu asfalttır. Kilis, Hatay ve Antep yol üçgeni üzerinde olup ulaşım kolaydır. Müze yayınlara "Yesemek Taş Ocağı ve Heykel Atölyesi" olarak geçmiştir. Araştırmalar Hitit hakimiyeti döneminde atölye olarak kullanıldığını göstermektedir.

5.5-)CAMİLER:

Gaziantep ilinde Selçuklular döneminden günümüze kadar uzanan tarihi özelliğe sahip olan camiler mevcuttur. Bunlardan bazıları şunlardır:

- 1-)Ömeriye Camii:Hz. Ömer'den ismini almıştır.Antep'in en eski camilerindendir.
- 2-)Boyacı Camii:Çok renkli bir camidir. 1800'lü yıllardan sonra inşaa edilmiştir.
- 3-)Şeyh Fettullah Camii:Gaziantep'in yerli halkı tarafından Molla Şeyh Fetullah adına yaptırılmıştır.
- 4-)Kurtuluş Camii:Gaziantep'in Kurtuluş Mahallesi'nde inşaa edilmiş, eski yapı bir camidir.
- 5-)Eyüpoğlu Camii:Eyüpoğlu Mahallesi Antep'in en eski mahallesi olup 1820'li yıllarda Eyüpoğlu Camii bir Antepli tarafından yaaptırılmıştır.
- 6-)Ahmet Çelebi Camii:Gaziantep'te son 30 yıl içerisinde inşaa edilmiştir. Ahmet Çelebi, Antep'te çok sevilen bir din adamıdır. Onun adına Antep halkı tarafından inşaa edilmiştir. 1989 yılında vefat etmiştir.
- 7-)Tekke Camii:Gaziantep'in en eski camilerindendir. Önceden Mevlevi tekkehanesi olarak kullanılmıştır. Tarihi özelliğini korumaktadır.
- 8-)Hacı Nasır Camii:Antep'in en eski pazarında, Elmacı pazarında inşaa edilmiştir. Caminin alt kısmındaki bakkal ve meşhur Antep baklavasının yapıldığı bilinen ilk imalathane vardır.
- 9-)Eski Camii:1800'lü yıllardan sonra yöre halkının "Büyük Hoca" diye nitelendirdikleri bir alim adına yaptırılmıştır. Yörenin eşraflarından Ese Ali adına bir hayırsever restore ettirmiştir.

5.6-)TÜRBELER:

Gaziantep ili sınırları içerisinde bulunan belli başlı türbeler şunlardır:

- 1-)Musa Peygamber Türbesi
- 2-)Pirsofo Hazretleri Türbesi

3-)Dülük Baba Hazretleri Türbesi

4-)Hacıbaba Türbesi

5-)Ökkeşiye Hazretleri Türbesi

6-)Şeyh Fettullah Türbesi

7-)Nesimi Hazretleri Türbesi

8-)Sait Bin Eba Vakkas Türbesi

5.7-)KİLİSELER:

Gaziantep'te belli başlı iki tane kilise mevcuttur.

1-)Kendirli Kilisesi:Antep merkezde kimler tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

2-)Fevkani (Nizip) Kilisesi:Antep'in Nizip ilçesinin kuzeybatısında fıstık bahçeleri ile çevrilidir.

5.8-)HAMAMLAR:

Gaziantep'in Selçuklular'dan günümüze kadar uzanan tarihi özelliğe sahip birçok hamamı mevcuttur.

Temizliğin simgesi olan hamamlar, eskiden sosyal hayatın vazgeçilmez müesseselerinden biriydi.Günümüze kadar gelebilen tarihi hamamlarımız:

1-)Şeyh Fettulah Hamamı:Cami ile bitişik olup kullanılmaktadır.

2-)Hüseyin Paşa Hamamı:Hamamın içerisindeki göbek taşının çok eski ve sağlam mermerlerden döşenmiş olması ayrı bir özelliğidir. Halen halka açık olup kadınlar için ayrı, erkekler için ayrı günleri vardır.

3-)Paşa Hamamı:Lüks olup zengin kesime hitap eden bir hamamdır.

4-)Keyvan Bey Hamamı:Gaziantep'in en eski hamamıdır. Restore edilmiştir. Tarihi özelliğini koruyan tek hamamdır. Halen kullanımı sadece erkeklere açıktır.

5-)İki Kapılı Hamamı:Adını kuzey ve güneye bakan iki kapıdan almıştır. Kuzeyden kadınlar, güneyden erkekler içeriye girerler. Halen kullanılmaktadır.

6-)Naip Bey Hamamı:Tarihi bir hamam olup kullanılmamaktadır.

7-)Nakıpoğlu Hamamı:Nakıpoğulları tarafından yaptırılmıştır. 100 yılın üzerinde bir tarihe sahiptir. Halen torunları tarafından işletilmekte olup, Gaziantep spor tesislerinin yan kuruluşudur.

8-)Tabak Hamamı:Tabakhane'de olup kullanılmamaktadır.

9-)Eski Hamamı:Tarihi müze olarak kullanılmamaktadır.

10-)Pazar Hamamı:Pazar yerinde olup kullanılmamaktadır.

11-)Eski Orul Köyü Hamamı:Köyün ileri gelenlerinden Eserler ailesi tarafından yaptırılmıştır, kullanılmaktadır.

5.9-)HANLAR:

Tarihinden günümüze Gaziantep'te mevcut hanların sayısı 31 tanedir. Bunlardan eski fonksiyonlarını sürdüren hanlar şunlardır:

1-)Şıra Hanı:Antep halkının fıstık, üzüm, ceviz, üzüm pekmezi, dolmacılar, kışlık kuru sebzeler ve baharat çeşitlerinin çoğunlukla satıldığı yerdir. İki defa restore edildi. Tarihi özelliğini korumaktadır.

2-)Tuz Hanı:Tuz, şeker, karbonat vb. baharat atölyelerinin olduğu yerdir.

3-)Paşa Hanı (Lala Mustafa Paşa Hanı):Birçok el sanatlarının sergilendiği handır.

4-)Mecidiye Hanı:Şehir merkezinde olup çoğunlukla turistik olarak kullanılır.

5-)Emir Ali Hanı:Milli mücadele döneminde Emir Ali isimli Antepli bir hayır sahibi tarafından yaptırılmıştır.

6-)Anadolu Hanı:Selçuklular'dan kaldığı rivayet edilmektedir. Bir nevi kervansaray niteliği taşır. Berber, bakkal, baklavacı, otel ve hamamtürü birçok dükkan mevcuttur.

7-)Kürkçü Hanı:Gaziantep deri sanayisinin ürettiği deri mamüllerinin; kürk, deri montve yemeni gibi mamullerin satıldığı handır.

8-)Belediye Hanı:Eski belediye sarayında içinde olduğu büyük bir handır. Yeni belediye milli park içerisinde.

9-)Elbeyli Hanı:Kilis yakınlarında Elbeyli Aşireti tarafından yaptırıldığı rivayet edilmektedir.

10-)Yeni Yüzükçü Hanı:Altın, gümüş işlemlerinin ve bakır sanatının yapıta satışa sunduğu bir handır.

11-)Tütün Hanı:İsmi yörenin kaçak tütün diye adlandırdıkları tütün tüccarlarının oturduğu mekandan almıştır. Hala kaçak tütün mevcuttur. Ayrıca yöreye ait kahve vb. mamüller satılır.

12-)Büdeyri Hanı:Büdeyri ailesi tarafından cumhuriyet öncesi döneme aittir. Osmanlı son dönemlerinde kadının mekanı olarak bilinir. Şimdiki fonksiyonu ise serbest avukatların çalıştığı bir yer haline gelmiştir.

13-)Hacı Ömer Hanı:Fazla büyük olmayıp attaiye vb. sanat dallarının olduğu mekandır.

14-)Millet Hanı:Eski kahvehane kültürünün devam ettiği tek mekandır.

15-)Yeni Han:İsmi gibi en son yapılan elektronik eşyaların kaçak satıldığı handır.

16-)Söylemez Hanı:Yine elektrik-elektronik eşyaların çoğunlukla rağbet gördüğü handır.

5-10)KASTELLER:

Gaziantep geçmişten günümüze yeraltı su kaynakları bakımından fakir bir şehirdir. İnsanlar buldukları suyun buharlaşması ile veya başka bir yolla kaybolmasını önlemek için yerin altından açtıkları kanallarla suları şehre

dağıtmışlardır. Su kanallarının bazı yerlerinde 30-40 basamakla inilen mekanlar oluşturularak kullanılması sağlanmıştır. Su mimarisinin eşsiz örneklerinden olan Kastel denilen bu tesislerden günümüze;

-İhsan Bey

-Ahmet Çelebi

-Pişirici

-İmam-ı Gazali

-Kozluca kastleleri ulaşabilmiştir.

5.11-)BEDESTENLER:

Selçuklular zamanından günümüz Gaziantep'ine ulaşan bedesten geleneği eskiden alış-veriş yapılan ince uzun, üstükapalı çarşılardır.

En önemlileri:

-Hüsnü Baba Bedesteni

-Kemikli Bedesteni

-Zincirli Bedesteni'dir.

5.12-)GELENEKSEL ANTEP EVLERİ:

Antep Evleri:Havara veya Kaymih adı verilen yumuşak kolkerli taşlardan duvarları kalın olarak yapılır. Genelde bir yada iki katlı olup, üç katlı olanlarıda bulunmaktadır. Bu tür özelliklere sahip olan geleneksel Antep evleri bugün şehir merkezinde Eyüpoğlu mahallesi, Türktepe mahallesi, Tepebaşı, Bostancı, Kozluca, Şehreüstü mahallesi ve Kale civarında bulunmaktadır.

5.13-)GELENEKSEL ANTEP MİMARİSİ:

Gaziantep geçmişten günümüze tarih içindeki oluşumuna baktığımızda köklü ve zengin mimarisi olduğunu görüyoruz. Gaziantep kent karakterindeki yapıları sıralıyacak olursak ilk sırayı konutlar, camiler, hanlar ve hamamlar alır. Bu kagir yapıların fonksiyonlarının oluşumunda yörenin iklimi, topoğrafik özellikleri, bitki örtüsü ve sosyal yaşantıları etkili olmuştur.

Tipik bir insan kenti dokusu olarak Kuzey Mezapotamya geleneğine uygun yapılaşmaya sahiptir. Diğer binalar etrafında ter olan ve organik olarak gelişen yapılar topluluğu şeklindedir. Karasal iklime sahip oluşu, yazların çok sıcak olması halinde mimaride avlu anlayışı hakimdir. Evlerdeki avlulara yaşantılarının büyük bir bölümünün buralarda geçmesi nedeni ile “hayat” denilmektedir.

Antep’te ziraatten çok imalat ve ticarete yönelik bir yapılanma olmuştur. Kale çevresi ve Kozluca’ya doğru yerleşim alanlarında ticarete yönelik hanlar yapılmıştır. Tuz hanı, İki kapılı han, Hışva hanı, Yüzükçü hanı, Millet hanı yoğun olarak kullanılan yapılardandır. Bazı yerlerde “kaba altı” denilen altı yol, üstü konut olan mekanlar vardır. Günümüzde sadece 6 tane kalmıştır. Gaziantep mahalle sisteminde sokakları dik olarak kesen sokaklar vardır. Bunlara “dehliz denir.

6) GAZİANTEP’TE TÜRK BOYLARI

6-1 BEĞDİLİ BOYU:

Beğdililer, Reşidettin Oğuznamesine göre hükümdar yetiştiren beş Oğuz boyundan biridir. Kaşkarlı Mahmut Beğdili boyunu 22 Oğuz boyu arasında yedinci, Reşideddin ve Yazıcıoğlu ise 24 Oğuz boyu arasında onbirinci sırada göstermiştir. Beğdilli boyu Oğuzların en şerefli kolu olan Bozok koluna mensuptur.

Beğdilli boyunun atası Kızık, Avşar ve Karkın olup Oğuzhan’ın oğlu Yıldızhan’a bağlanmaktadır. Tesbit edilebilene kadar Osmanlı devletinin gerek iskan ve gerekse aşiretleri dağıtma siyasetinin icabı olarak Antep civarında yerleşmeğe mecbur ettiği Beğdilli oymakları şunlardır.

Yadigarlı,Mirza,Perdel

Tacirlisi,Burak,Ceceli,Dimlekli,Kamışlı,Bozkoyunlu,Karakocalı,Kadirli,Husonoğlu,Kılı
çbağlı,Kırgılı,Hayırbeğli,Karaşeyhli, ve Bozgeyikli.

6-2 BAYAT BOYU:

Bayatlar da Beğdilliler gibi Oğuzların bozok koluna mensup boylardan birisidir.Efsanevi Oğuz tarihine göre Bayatlar,cihan fatihi Oğuzhan'ın altı oğlundan biri olan Günhan'ın oğlu Bayat'tan türemişlerdir.xv. yy. Başlarında kuzey Suriye'de Halep-Antep arasında yaşayan Bayatlar, bölgedeki diğer bazı Türk boyları,özellikle avşarlarla birlikte Akkoyunlu faaliyetine katılmışlardır.

Gaziantep'te Bayatlar'la ilgili olarak iki yer adı tesbit edebildik.Bunlardan biri Bayatlı adını taşımaktadır.Öteki Pehlivan çukuru köyüdür ki bu köyü Antep,Kilis civarında Pehlivanlı aşiretinin kurduğu sanılmaktadır.

6-3 BAYINDIR BOYU:

Gaziantep'teki Türk boyları arasında Oğuzlar'ın Üçok kolunu temsil eden oymaklardan biri olan Bayındırlar,Oğuz menkıbesine göre Oğuzhan'ın oğlu Gökhan'ın büyük oğlunun çocukları ve torunlarıdır.Dede Korkut Oğuznameleri'nde İçoğuz-Dişoğuz veya Üçok-Bozok şeklinde isimlendirilen Oğuz beylerinin başı efsanevi Bayındır handır.

XVII.yy.da Halep-Rakka bölgesine iskan edilen ve bugün Gaziantepde'ki Bayındırların ataları olan Bayındır Oymağının Araplara

Karşı çetin mücadelelere giriştikleri öne sürülür.

6-4 KIZIK BOYU:

24 Oğuz boyundan biri olan Kızıklar,Kaşkarlı Mahmut'un Oğuz boyları sıralamasında yer almamakla beraber,Rşidettin ve Yazıcıoğlunun sıralamalarında 40. sırada gösterilmiştir.Antep bölgesine diğer Türk boyları gibi Kızıklar da 1690 Avusturya seferine çağrılmışlardır.

6-5 DÖĞER BOYU:

24 Oğuz boyunun Bozok koluna mensup olan Döğerler Oğuzhan'ın efsanevi tarihinde yer alan Türk kavimleri arasındadır.Oğuzhan'ın torunu Dik Yabgu Han zamanında ileri gelen devlet adamlarından Doş bey ve Bilgü bey Döğer boyuna mensuplardır.Gaziantep'teki Yoğdöğer köyünün xix. Yüzyılda Beğdillilerle beraber kuzeye doğru çekilen bir Döğer oymağı tarafından kurulmuş olması lazımdır.

6-6 YAZIR BOYU:

Anadolunun Türkleşmesinde oldukça mühim roller oynayan Yazırlar 24 Oguz boyunun Bozok koluna mensuptur.Kaşkarlı Mahmut'un Oguz boylari listesinde 10. sırada yer alan Yazırlar Reşideddin ve Yazıcıoglunda 5.siradadır.Yazir oymagi Gaziantep'in Nizip ilçesine bagli ve suriye sinirina oldukça yakin bir yerde kurulan Yazir köyünü izah etmemize kafi gelmiyor.

6-7 ÇEPNİ BOYU:

Çepniler,Oğuzların Üçuk kolunu temsil eden Türk kavimlerinden birisidir.Kaşkarlı Mahmu'un Oğuznamesinde 21. sırada gösterilmektedir.Gaziantep Çepnilileri Sultan İbrahim devrinde Deniz kethüda tarafından idare edilen kasaba ve Şuayıplı obalarına ayrılmıştır.

6-8 BÜĞDÜZ BOYU:

İsimlerine Gaziantep'te bir köy adı olarak rastladığımız 24 Oğuz boyunun biri de Būğdüz'lerdir. Būğdüz boyu efsane tarihine göre Deniz hanın oğlu Būğdüz den türemişlerdir. Gaziantep merkez ilçeye bağlı Būğdüz köyünü bu oymak kurmuştur.

6-9 AVŞAR BOYU:

Osmanlı imp. Zamanında Halep Türkmenleri arasında oldukça kalabalık Avşar boyunu tesadūf edilmektedir. Avşar boyu Antep bölgesinde 3 aile tarafından idare edilmiştir. Köpeleli Avşarlarının izlerine Nizip, Oğuzeli ve Kilis'in güney köylerinde rastlanmaktadır.

6-10 KORKIN BOYU:

XVI. Yüzyıla Korkın boyuna mensup oymakların başlıcaları Halep Türkmenleri boybirliği ile Dulkadirli ulusu arasında yaşıyordu. Halen Dede Korkın, Korkın Türkmeni isimleri vardır. Gaziantep'in güneydoğu ve kuzeydoğu kısımlarına yerleşmişlerdir.

6-11 EYMÜR BOYU:

Kanuni devrinin ilk yıllarında Halep Türkmenleri arasındaki Eymürler başlıca dört kola ayrılmışlardı. Birinci kolu Affan Kethüda idare ediyor. İkinci kolu Karagözlü adını taşıyor. Üçüncü kol Eymür kolu Çarıkoglu Ahmet Kathüdanın emrinde idi. Son Eymür kolu ise İlyas adını taşımaktadır.

6-12 ALAYUNTLU BOYU:

Tarihi incelemeler ve toponimik araştırmalar Avřarlar,Korkınlar,Eymirler,Yüregirler gibi 24 Oguz boyundan olan Alayuntluların Gaziantep'e yerleştiklerini göstermektedir.xviii.yy. sonlarında Gaziantep tahrir defterlerine ait Antep'in güneyine ait Alayuntlu adını taşıyan bir köye rastlanmıştır.

6-13 YÜREGİR BOYU:

XVI.yy.'a ait Antep livası tahrir defterinde Telbořar nahiyesine bağlı köylerden birinin Yüregir adını taşıdığını görmekteyiz.xvi.yy.'da Yüregir adını taşıyan köy ise bir süre sonra Büyük Karacaören ismiyle anılır olmuştur.Büyük Karacaören köyü bugün Gaziantep'in Oğuzeli ilçe merkezine bağlı köylerden biridir.

7) GAZİANTEP İLİ GELENEK, GÖRENEK ve İNANÇLARI

7-1 EVLİLİK:

Erkek evinde gelin ata binmişse at'tan arabaya binmişse araba'dan inerek damatla beraber kayınbaba'dan fıstık bahçesi istenirİstek kabul edilince gelin ve damat iner. Gelin ve damat inerken başların'dan aşağıya antep fıstığı atılır.

Gelin kadınların bulunduğu odaya,damat erkeklerin bulunduğu odaya oturtulur.Önce'den hazırlanmışyemek çeşitleri misafirlere ikram edilir.Mütakibinde düğün devam eder.Halaylar çekilir.Akřam'dan sonra gelin'in yanına arkadaşları ,damad'ın yanınada erkek arkadaşları gelir.

a) Gelin kınası:

Damat kınasından daha coşkulu olur.Evlilik çağına gelmiş bütün mahalle kızları ve kadınları gelin kınasına katılırlar.Çünkü kızların kınaya katılmasıyla

kısmetinin açılacağına ve iyi bir evlilik yapılacağına inanırlar.Kına tepsisi kızların başında dolaştırılır.Seninde başına gelsin diye.Gelinin kınası yanarken şarkı ve benzeri türküler söylenir. gelin ve anası aglar.Buna aglatma havası denir.

Şu dağın ardına duman mı durdu

Pabucun içine yılan mı girdi

Emmi uşagina kıran mı girdi

Ağlama kız gelin yazın bu imiş

Şu dağın ardında bir taş olaydım

Gelene gidene gardaş olaydım

Bacısı güzele yoldaş olaydım

Ağlama kız gelin yazın bu imiş

Kadınlar hep bir ağızdan "maşallah,maşallah,hayılı olur inşallah"diyerek zılgıt atarlar.Bütün kızlar grup grup oynamaya kalkarlar.Gecenin geç vaktine doğru hediyeleri verip evlerine giderler.Gelin kına gecesi arkadaşlarına veda etmiş olur.

b) Erkek kınası:

Damat ve arkadaşları geniş bir alanda tepsiye düzülmüş etrafi mumlarla çevrilmiş kına tepsisini almak için kız evine giderler.Tepsiyi almak için damadın arkadaşlarından veya yakınlarından uzun hava şarkı,mani,ninni v.b. söylerler.

Kar yağar karıştırır

Bizi kim barıştırır

Davulcuynan zurnacı

Hasreti kavuşturur

Dört gaziler gelen sunam kimindir

Türkü bitikten sonra hep bir ağızdan damat ve arkadaşları tekerleme söyler.

Ver kınayı yakalım

Şu şalvarı giyelim

Dağdan tuttum bir sayı

Ver kınayı kınayı

Yol boyunca türkü ve şarkılarla pek çok el değiştirerek erkek evine gelen kına tepisi bir çok başların üzerinde gezdirilerek ortaya konur.Efendiliği,dürüstlüğü ve delikanlılıkla tanınmış birisi saydıç olur.Damadın sağ elindeki serçe parmağına sağdıç tarafından sıvama kına sürülür.Daha sonra sağdıç kendi eline kına yakar.Kına yakma sırasında uzun hava söylenir.

Suya gider bir incecik yolu var

Kemer sıkmış bir incecik beli var

Şeker yamış dudağında balı var

Dört gaziler gelen suma kimindir

Kına yakılırken damadın hiç kanuşmamsı,gülmemesi,çok ciddi olamsı gereklidir.Damat bu şartı bozarsa kendi veya sağdıçı cezalandırılır.Kınadan sonra oyun oynanır ve eğlenilir.Gecenin sonuna doğru misafirler dağmadı tebrik ederek evlerine dağalırlar.

c) Sağdıçlık:

Düğünden önce erkek tarafından evli bir çift sağdıç olarak seçilir.Sağdıçlar düğün arabasını seçip süslerler.Sağdıç genellikle genç çiftlerden seçilirler.Bu adet Antep'in bazı bölgelerinde bekar olarakta görülür.

d) Damat donatma ve gerdek gecesi:

Damadı komşulardan birin,n evine saklarlar.Arkadaşları damadı almak için eve doğru giderler.Damadı almak için uzun hava ve türküler söylenir.Böylece damat giydirilmek üzere meydana getirilir atrafı erkek arkadaşlarıyla çevrilidir.Yere kilim serilir.Bir iskemle üzerine oturtulur.Bohça içinde getirilen elbiseler sağdıç tarafından damada giydirilir.Sesi güzel olanlar türkü,ilahi veya gazel söylenir.

Gel saba gel bu gece azmi nigar eyleyelim

Raavzai pake varıp onda karar eyleyelim

Elbisesini geyen damat ilk olarak babasının ve diğer aile büyüklerinin elini öper.Babası onun cebine bu arada para koyar.Misafirlerlede tek tek tokalaşarak hayırlı olsun merasimi biter.Yatsı namazına mütakip camiye gidilir.Damat cemaatla

namaz kılar.İmam topluca dua eder.Damat ilk olarak imamın daha sonra cami cemaatının elini öperek evine doğru gider.

e) Düğün sonrası adet:

Düğün sonrası adetler sadece kadınlara mahsustur.Kadınlar gelin görmeye giderler.Nişana ve düğüne gelemeyen misafirler ve yakınları,takı ve hediyelerini takamayanlar hediyelerini takarlar.

Ayrıyeten sini içerisinde hazırlanmış baklava tabakları,künefeler,antep fıstıkları v.b. tatlı çeşitleri damat evine götürülür.Böylelikle düğün ve değün sonrası adetler bitmiş olur.

7-2 GAZİANTEP MUTFAĞI GELENEKLERİ:

Gaziantep mutfağı, seneler boyunca geleneklerin ve yöresel damak lezzetinin zenginliği ile ülkemiz ve dünya mutfakları arasında ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Gaziantep mutfağında ilk bakışta dikkati çeken en önemli husus kullanılan malzemede gösterilen titizliktir yemeği oluştuyran tüm malzeme büyük titizlik içerisinde seçilmekte, değişik tat ve lezzet veren baharatlar, salçalar ve karışımlar yemeklerde bol miktarda kullanılmaktadır. Gaziantep

yemeklerinde, yemeğin güzelliğinde lezzetinde malzemenin niteliği kadar yemeği pişirenin ustalığının ve el becerisininde payı büyüktür.

Köfteler:

İçli Köfte

Çiğ Köfte

Ekşili ufak Köfte

Malhıtalı(mercimek) Köfte

Yoğurtlu ufak (yuvarlama) Köfte

Köftelerin ana unsurunu bulgur, et oluşturur. Bulgur ve etin en az bir saat yoğurulması ile oluşur.

Kebaplar:

Kuşbaşı (fike) kebabı

Kıyma kebabı

Patlıcan kebabı

Soğan kebabı

Simit kebabı

Ciğer (çağırtlak) kebabı

Tavuk kebabı

Kebaplarda özellikle terbiyeleme önemlidir yorede yetişen zeytin yağından, sarımsak, yoğurt ve kekik karışımı terbiyeleme kebablara ayrı bir lezet vermektedir. Baharat zenginliği çok fazladır.

Diğer yemek çeşitleri:

Maş çorbası

Bayram çorbası

Şivaydiz yemeği

Yaprak sarması

Karışık dolma

Çağla aşı

Kabaklama

Börk aşı

Doğrama cıvığı

Kaburga dolması

Borani

Alinazik

Yoğrutlu patetes

Meyhane pilavı

Pişi böreği

Lahmacun

Yöremizin bu yemeklerini ayıran özellik baharat yanında sarmısağında bolca yemeklerde kullanılmasıdır.

Tatlılar:

“Diyar-ı baklava “ yani baklava diyarı olarak anılan Gaziantep tatlı çeşitleriyle ünlüdür

Baklava: Yörenin sert buğdayının unu, yörenin Torosların suyundan faydalanması,

Yumurta, tuz, süt ve antepfıstığının karışımından meydana gelir.

Özelliği kışın bir ay yazın 10 ve 15 gün arasında bozulmamasıyla ünlü kuru baklavasıdır

Bülbül yuvası: bol fıstıktan yapılır tek kat yufka

Künefe: yöreye has peynirden yapılır.

Burmali kadayıf: Bol fıstıklıdır.

Kadayıf:

Antep fıstığı ezmesi: Glikoz, şeker ve meşur antepfıstığının karışımından meydana gelir.

Havuç dilimi: Bol fıstıklı, havuç şeklinde dilim yapılır.

8) GAZİANTEP İLİ SÖZLÜ EDEBİYATI VE YAZILI EDEBİYATI:

A- SÖZLÜ EDEBİYATI:

Türkü, mani, hoyrat, atasözü, halk deyişleri, masal, nini gibi sözlü edebiyat ürünleri ile günümüze ulaşan Gaziantep ağzı, henüz canlı bir biçimde gerek merkez ve merkeze bağlı köylerde ve yörede ağız özellikleri kullanılmaktadır. Ancak eğitimin ve öğretimin yaygınlaşması teknik alandaki gelişmeler duygu ve düşüncelerde meydana

gelen farklılıklar dilide etkilemiştir. Gaziantep konuşması ve yazılı anlatımdan yavaş yavaş azalmıştır

Gaziantep ili Türkü, mani ve hoyratları Türk halk müziğine malzeme olmuştur

8-1 Türküler:

Uzun hava, yemen Türküsü, Ezogelin, yoğurt koydum dolaba, Hüzeyin ağa, son olarak şahin bey antepe uyarlanmıştır.

Kolumu salladım toplar oynadı

Kara taş içinde asker kaynadı

Birinci kurşunda şahin uyandı

Vurun antepliler namus günüdür

Sürerim suvarim gitmez kadanam

Fransız kurşunu değmez adama

Beni bağışlayın şanlı antepe

Vurun Antepliler namus günüdür

Şahini sorarsan otuz yaşında

Şahini vurmuşlar köprü başında

Çeteler birikmiş ağlar başında

Vurun Antepliler namus günüdür

Antepin harbine onbir ay oldu

Annalar bacılar saçını yoldu

Uyan şahin antep duşmanla daldı

Vurun Antepliler namus günüdür

8-2 Halk oyunlarımız:

İlimiz Gaziantep halk oyunları yönünden yurdumuzun en zengin yörelerinden biridir.

Halk oyunlarının çoğu halay türündendir. Uzun halay, kısa halay, üç ayak, çiftetelli, delilo, avşar ve vb. Oyun çeşitleri vardır.

8-3 Maniler:

Yavrular, yavrular

Guş yuvada yavrular

Avcı gözün kör olsun

Öksüz galmış yavrular

Dağdan kestim deynek

Ortası benek benek

Geçti güzel sürüsü

Hangi birini beğenek

8-4 Ninniler:

Nenni dedim nenesi gele

Yata uykusu gele

Allaha yalvarırım

Asger babası gele

Nenni... Nenni...

Nenni diyem yatasın

Uykuya dalasın

Eğer uykun gelmese

Satın alan yatasın

Gülüm nenni... nenni..

8-5 Hoyrat:

Oku yara, oku yara

Kan eder ah o gözler

Beni vuran ok değil

Sendeki ahu gözle

Gül eser, gül eser

Bülbül açar, gül eser

Bahar gelir gül açar

Yar yatağın güle ser

8-6 Dualar:

Tuttan altın ola

Rızgın bol ola

Kesen bereketli ola

Helal süt emmişe düşesin

8-7 Beddualar:

Allah ellinden alla

Beynin yalıktı gele

Gıran gire

Zıkkımın kökü

Allah seni getirmeye

8-8 Atasözleri:

Acı balcanı gırağı çalmaz

Can çıkmazsa huy çıkmaz

Kızım sağa söylüm gelinim sen anla

At ölür meydan galır, yiğit ölür şanı galır

B- YAZILI EDEBİYATI

Mutasavvif Bir Antep'li Divan Şairi: Hamdi Baba Ve Divançesi

Gaziantep gerek yetiştirdiği ilim adamlarıyla gerekse de çıkardığı şairleriyle kültür hayatımızda önemli bir mevkiye sahiptir. Bu şairlerden birisi de, hakkında çok az bilgi bulunan ve halk arasında Kara Faki olarak tanınan Muhammet Hamdi Babadır.

Hamdi Baba Gazi Antep'te, son dönemlerde yetişmiş bir Divan şairi, daha doğrusu bir Tekke şairidir. Hamdi Baba, Divançe'sinin ilk ve son sayfasında yazılı olduğu üzere Miladi 1845-6 (R. 1261) tarihinde Antep'te doğmuş, Miladi 1908-9 (R. 10 Şubat 1324 Salı; H. 1 Sefer 1327)'de 63 yaşında Antep'te vefat etmiştir. Gazi Antep Küçük Tabakhane Cami yakınında ve şimdi yerinde bir bina bulunan Kadiri Tekkesinin son şeyhlerinden biri olan Hamdi Baba, gündüzleri mazi degirmeni çekmek, geceleri ise bekçilik yapmak suretiyle geçimini sağlamış ve hayatını idame ettirmiştir.

Hamdi Baba uzun boylu, uzun sakallı, iri vücutlu bir yapıda olup; başına külahlı ve yeşil sarık takar vücuduna yelek üzerine fermana ayağına da yaz kış şalvar giyermiş.

Hamdi Baba'nın elimizde bulunan Divançe'si 143 sayfa olup kahverengi deri ciltlidir. Divançe'de toplam 151 şiir mevcuttur.

Dil ve Üslup Özellikleri

Şiirlerinde Türkçe kelimelere daha fazla ağırlık vermiş,mümkün olduğu kadar Arapça ve farsça kelimeler kullanmamaya özen göstermiştir.Hamdi Baba'nın bir çok şiirinde ,vezin kusurlarına,şiirlerin kafiyelerindeki uyumsuzluga rastlayabiliriz.Hamdi Baba bu yanlışların belki de kendisi de farkındaydı ama sanırız elinden gelende buydu.

Nazım Şekilleri ve Türleri:

Divançede 1 Mürabba,3 Muhammes ,6 Müseddes ile Niyazi Misri'nin bir gazeline 1 Tahmis ve yine Niyazi Misri'nin bir gazeline 1 Tahmis ve yineNiyazi Misri'nin bir gazeline Terbi vardır. Kafiye:Tekke şairleri kafiye konusunda oldukça serbest hareket ederler.Divançede kelimelerin kafiyelenişinde yer yer bozukluklar göze çarpar.Arapça ya da Farsça kelimelerden yapılmış kafiyelelere Türkçe her cins kelime kafiye olarak girer.

Hakikat hokkasın bir bir haber verdikde 'uşşaka

Alır feyz-i ilahiden eder aşıklara i'ta

Divançenin Muhteva Özellikleri:

Şiirlerinde,tasavvufi duygu ve düşüncelerin dışında başka konulara yer vermeyen Hamdi Baba,Tekke şairleri sınıfına dahil edebileceğimiz bir şahsiyettir.

Tasavvuf:Ahlakçı ve dindar düşünce sistemi olan tasavvuf,İslam dünyasının tarih bakımından ilk fikir akımıdır.

Tasavvuf edebiyatında her sözün ayrı bir anlamı,her ismin başka bir yeri vardır.Her sözün farklı bir yorumu mevcuttur.Tasavvufi şiirlere en çok Tekke edebiyatında rastlanır.Hamdi Baba'nın tasavvuf dünyasını anlatan sofiyane şiirlere Divançede sıkça rastlanır.

Benliğini çıkar aradan gel hakikat taliba

Sed olur İlham-ı hakdan gönlüne gelmez hitab

Hüsn-i ahlak kesb-i ruh et sen seni bil da'ima

Çün Tahahheku ba-i halak Men 'arefe elde berat

VAHDE-İ VÜCUT:Kaynağını tasavvuftan alan Tekke şiirinde gerçek varlığı bir olduğu bunun da hakkın varlığından ibaret bulunduğu,hak ve onun tecellilerinden başka hiçbir şeyin hakiki bir varlık olmadığı ,anlamına gelen vahdet-i vücut temi,diğer tekke şairlerinde olduğu gibi Hamdi Baba'nın da çok sık işlediği konuların başında gelmektedir.

Cümle envar-ı hüviyyet sendedir bak taliba

Sırr-ı eşyaya nazar kıl görünen vec-i Hüda

VAİZ:Mutassavvıf ve halk aşıkları,vaiz sözüyle dinin özünden habersiz kalıp,sırf dışla uğraşan ham ruhlu ve şekilperest hocaları kastederler.Vaiz redifli aşığıdaki şiirde Hamdi Baba,aynı,zahitlere yüklendiği gibi vaizlerede çatar.

Çıkup kürsi üzerinde bütün mahluka zem ittin

Naşihat eyledim sanma zemam oldun aman va'iz

HİKAMİYET:Hikem;tefekkür ve hikmete yönelik öğüt veren,ayet ve hadisleri hakimane bir biçimde anlatan,ahlaki ve tasavvufi kavramları nasihat verici bir tarzda işleyen şiirlere verilen addır.

Hamdi Baba'nın şiirlerinin çok büyük kısmını hikemi tarzdaki şiirler oluşturur.

Gel hakikat rahına yol bulmak istersen eğer

Sakın olma nehr içinde Hamdi-veş 'ummana geç

Hakkın esrarına vakıf olam dersen eğer Hamdi

Beka-yı la-yezal iste bu mülk-i bi-vefadan geç

DÖRT HALİFE(Çar-yar):İslam'ın ilk dört halifesini,başlıca özellikleriyle şiirlerde anmak divan şairlerimiz için bir gelenektir.

Sev çar-yarı Bekr ü 'Ömeri

Zinnureyn biri et rigayâtı

'Aliyi tanı cümlemin canı

Hakkın arslanı anda bul zatı

MEZHEP:Hamdi Baba aşağıdaki şiirde ehl-i sünnette olduğunu mezhebinin de Ebu Hanife olduğunu belirtir.

Fi'ilimiz şer'i Muhammet meslegim rah-i 'Ali

Ehl-i sünnet milletinde mezhebim ebu Hanif

İBADETLER: Bir Alevi-Bektaşî Babası olan Hamdi Baba, aşağıdaki beyitleri, Ahmet Yaşar Ocak'ın Bektaşîlerin İslam'ın şartları arasında bulunan namaz ve oruç gibi vecibeleri reddettiklerine dair sözlerinin doğru olmadığını belgeler niteliktedir.

İhram-ı haccı giyuben eğnime

Biz ka'benin mihmanıyız ve's-selam

Büs edüen biz Hacerü'l-esvedi

Hem tavf-ı ömre ettik ey human

AYET ve HADİSLER: Tasavvufî tarzda şiirler yazan Hamdi Baba, şiirlerinde bu yola başvurma'nın sebebini, onun okuyucular üzerindeki manevî havayı daima canlı tutmak istemesinin bir tezahürü olarak açıklayabiliriz.

Gayri sanma sen seni kim sen celil-i bünyansın

Kabe kavseyn ev edna cümle sensin ey gönül

8-10 Gaziantep Ağız Özellikleri:

<< A >> FONEMİ:İstanbul telafuzunda ses uyumuna aykırı kelimelerin bir kısmında ince sesli bir heceden sonra <<a>>sesli bir hece vardır.Bu <<a>>lar Gaziantep telafuzunda <<e>>dir.

Şeftali:Şefteli Terazi:Terezi Halay:Haley Kolay:Koley

<<B>> FONEMİ:1-Bazı kelimelerin başındaki <<b>>ler <<p>> olur.

Balta:Palta Bakla:Pakla Baklava:Paklava

2-Bazen <<m>> olur.

Bahane:Mahane.

3-Bazen Gaziantep telafuzunda fazla bir <<b>>vardır.

Bulamaç:Bulambaç. Pamuk:Pambık.

<<C>> FONEMİ:

1-Bazen <<ç>> olur.

Yalancı:Yalançı Dilenci:Dilençi

2-Bazen <<d>> olur

Kurcalamak:Kurdalamak.

<<ç>>Fonemi:

1-Bazen <<c>>olur.

Açız:Acız Çizme:Cizme Çıplak:Cılbak Çulluk:Culluk

2-Bazen <<ş>> olur.

Çorba:Şorba Çebiç:Çebiş

3-Bazen <<k>> olur.

Çekiç:Kekiç

<<D>> FONEMİ:

1-Bazı kelimelerin başında <<d>> ler <<t>> olur.

Diken:Tiken Dut:tut

2-Bazen <<s>> olur.

Denemek:Sınamak

3-Bazen Gaziantep telafuzunda bir <<d>> vardır.

Peynir:Pendir.

<<E>> FONEMİ:

1-Ses uyumu gerektirdiği zaman <<a>> olur.

Elma:Alma Ela:Ala Emanet:Amanat Ateş:Ataş

<<F>> FONEMİ:

1-Bazen <<v>> olur.

Ufak:Uvak Öfke:Övke Mustafa:Mustava

<<G>> FONEMİ:

1-Bazen <<k>> olur:

Günlük:Künnük Gölge:Körge

2-Bazen <<h>> olur:

Gırtlak:Hırtlak Gammaz:Hamaz

<<Ğ>> FONEMİ:

1-Bazen <<v>> olur.

Buğu:Buvu Soğan:Sovan Soğuk:Sovuk 2-Bazen düşer Şigva:Şiva Mağara:Mara

<<H>> FONEMİ:

1-Bazen <<h>> olur:

Hırılı: Hırılı Halı: Halı Hitabat: Hitabat

2-Bazen düşer:

Hamarat: Amarat Abdullah: Abdulla

<<i>> FONEMİ:

1-Bazen <<i>> olur

Kışkırtmak: Kişkirtmek İssiz: İssiz

2-Bazen <<u>> olur:

Sıpa: Supo Zıbın: Zubun

3-Bazen <<a>> olur:

Kıkırdak: Kakırdak

3-Bazen düşer:

Satılık: Satlık

<<i>> FONEMİ:

1-Bazen <<e>> olur.

Çim: Çem İletmek: Eletmek Nine: Nene Zincir: Zencir

2-Bazen <<ü>> olur:

Dizmek: Düzmek

3-İçin: Uçun

4-Bazen <<i>> olur:

Çizmek: Cızmak

<<j>> FONEMİ:

1-<<c>> olur:

Jandarma:Cenderme Şanjür:Cancur Jenger:Cenger

<<K>> FONEMİ:

Kelime başındaki <<k>> kalın sesli ile beraber ise <<g>> olur:

Kelime ister türkçe olsun ister Arapça olsun:

Kaba:Gaba Kalın:Galın Kaya:Gaya Kuzu:Guzu Kul:Gul

Kasaba:Gasaba Kırtasiye:Gırtasiye Kuduz:Guduz

<<l>> FONEMİ:

1-Bazen <<n>> olur:

Lezzet:Nezzet Bayılmak:Bayınmak İlişmek:İnişmek Neylemeli:Neynemeli
Lahana:Nahana

2-Bazen <<r>> olur:

Gölge:Körge Ceylan:Ceren Müsülman:Müsürman

<<M>> FONEMİ:

1-Bazen <<n>> olur:

Komşu:Konşu Şimdi:Şindi

2-Bazen <<l>> olur:

Merdiven:Lerdiven

3-Bazen <<k>> olur:

Tulum:Tuluk

<<N>> FONEMİ:

1-Bazen <<|>> olur:

Nem:Lem Fincan:Filcan Mancınık:Malcılık Nöbet:Löbet

2-Bazen <<m>> olur:

Perçin:Perçim

3-Bazen <<k>> olur:

Görünmek:Görükmek

<<O>> FONEMİ:

1-Bazen <<u>> olur:

Boğaz:Buğaz Horoz:Horuz Sofra:Sufra Somak:Sumak

2-Bazen <<ö>> olur:

Sohbet:Söhbet

<<Ö>> FONEMİ:

1-Bazen <<e>> olur:

Öyle:Eyle Şöyle:Şeyle Böyle:Beyle Çözmek:Çezmek

2-Bazen <<ü>> olur:

Köfte:Küfte Höyük:Hüyük Öğütmek:Üğütmek

<<R>> FONEMİ:

1-Bazen <<|>> olur:

Kerpeten:Kelpeten Güreş:Güleş Merhem:Melhem Harar:Haral

2-Bazen <<n>> olur:

Murdur:Mundur

<<S>> FONEMİ:

1-Bazen <<z>> olur:

Sikke:Zikke Camus:Camız Atlas:Atlaz Çerkes:Çerkez

2-Bazen <<p>> olur:

Sis:Pus

3-Bazen <<h>> olur:

Susmak:Hösmek Hırsız:Hırhız

<<Ş>> FONEMİ:

1-Bazen <<ç>> olur:

Şimşir:çimşir Şalgam:Çelem

2-Bazen düşer

Yetişmek:Yetmek

<<T>> FONEMİ:

1-Kelime başındaki <<t>>ler bazen <<d>> olur:

Tatlı:Datlı Tavşan:Davşan Taş:Daş Tarak:Darak Tuz:Duz

2-Bazen <<k>> olur:

Tereyağı:Kereyağı

3-Bazen <<ç>> olur:

Tomruk:Çomruk Tırtık:Çirtik

<<U>> FONEMİ:

1-Küçük sesuyumu gerektirdiği zaman <<i>> olur:

Karpuz:Karpız Kavun:Kavın

2-Bazen <<a>> olur:

Dokunmak:Dohanmak

3-Bazen <<o>> olur:

Yukarı:Yoharı

<<Ü>> FONEMİ:

1-Bazen <<u>> olur:

Küfe:Kufa Yün:Yun

2-Bazen <<ö>> olur:

Güzel:Gözel Küme:Köme Büyük:Böyük

3-Bazen <<e>> olur:

Yürümek:Yerimek

4-Bazen <<i>> olur:

Düş:Diş Bülbül:Bilbil

<<V>> FONEMİ:

1-Bazen <<b>> veya <<p>> olur:

Esvap:Asbap Vapur:Papır

2-Bazen <<m>> olur:

Vebol:Mabol Vakıf:Mahıf

3-Bazen <<f>> olur:

Çerçeve:Çerçife

4-Bazen Gaziantep telafuzunda fazla bir <<v>> vardır:

Piyaz:Piyvaz

<<Y>> FONEMİ:

1-Bazen <<v>> olur:

Tüy:Tüv Köy:Köv

2-Bazen <<r>> olur:

Toy:Tor

3-Bazen <<l>> olur:

Yengeç:İlenceç

4-Bazen <<nn>> olur:

Yayık:Yannık

<<Z>> FONEMİ:

1-Bazen <<ş>> olur:

Cımbız:Çimiş

2-Bazen <<ss>> olur:

Yüzük:Yüssük

3-Bazen <<r>> olur:

Gözükmek:Görükmek

4-Bazen <<y>> olur:

Uzlaşmak:Uylaşmak

5-Bazen düşer

Azacık:Acı Tıknok:Tıkno

9) GAP ve GAZİANTEP

Güney doğuanadolu projesi, bölgenin sosyo ekonomik kalkınması için sanayi, tarım, inşaat, ulaştırma, eğitim ve sağlık gibi tüm sektörleri içeren bir “Entegre bölgesel kalkınma projesi” dir. Ayrıca bugüne kadar uygulanmakta olan merkezden sektörel bazda yapılan planlama çalışmalarının en büyük örneğidir.

Gaziantep bu dev sanayi ve ekonomik yapısı ile GAP kapsamı içerisinde bulunan illerin tümünden daha ileri durumda olmakla beraber, GAP direkt ilişkisi bulunmaktadır.

Coğrafi konum olarak, GAP kapsamında olan bölgenin tamamlayıcısı ve kapsı durumundadır. GAP sulama şebekesi projesinde Gaziantep topraklarının bir kısmında sulanacaktır. Dolayısı ile sulanan bölgede sulu tarıma geçileceğinden toprak daha bereketli ürün vercek, pazara ve ihracata yönelik ürün çeşitliliği sağlanacak, ürünü deseni ve çeşiti geliştirilecek.

Gaziantep’te Gap ile birlikte hayvan yetiştiriciliği gelişmiş, sulu bölgelerde tatlı su balıkçılığı yapılmaya başlanılmış, yolcu ve yük trafiğinde önemli artışlar görünmüş bu yolcu ve yük trafiğinin artışına paralel olarak otoyollar inşaa edilmiş, nüfus açısından şehrin çekim gücü artmış ve dolayısı ile şehrin iç hacmide büyümüştür.

Gaptaki tüm bu oluşumlar, yüksek bir istihdam imkanı sağlayacak, halihazırda bölgenin en önemli problemlerinden olan işsizliğe ve göçe çare olacaktır. Hazır alt yapısı, önemli kavşak noktasında bulunması, sanayi ve ticaret yapısı, etkisinde bulundurduğu birçok il ile birlikte Gaziantep bölgenin ham madde ve ziraat ürünlerini değerlendirecek iç ve dış piyasalara mamül maddeler halinde sunulacaktır.

Gaziantep Fıstığı

Gaziantep Kebapları

GAZİANTEP BAKLAVALARI

GAZİANTEP SEDEFÇİLİĞİ

Gaziantep Yesemek Yaylası

Kavaklık Mesire Alanı

Gaziantep Şaraplık Üzümleri

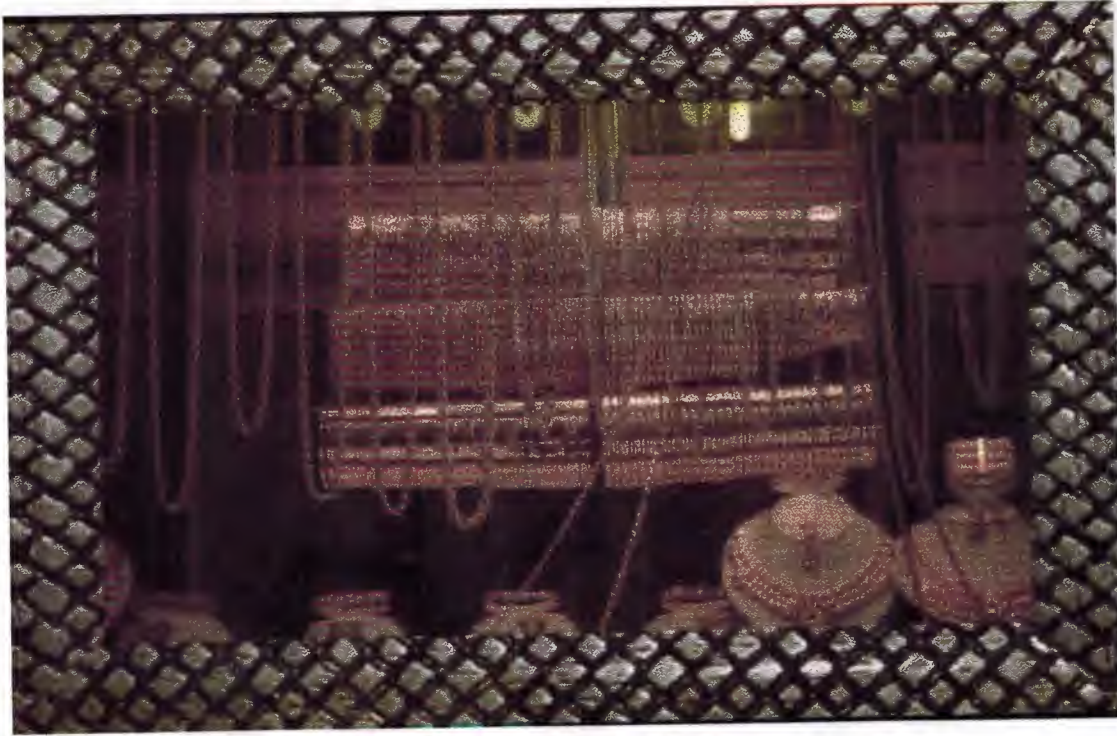

Karpuzatan Mesire Alanı - Oguzeli

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi-1

Kuyumcu Vitrini

Gaziantep Hızır Yaylası

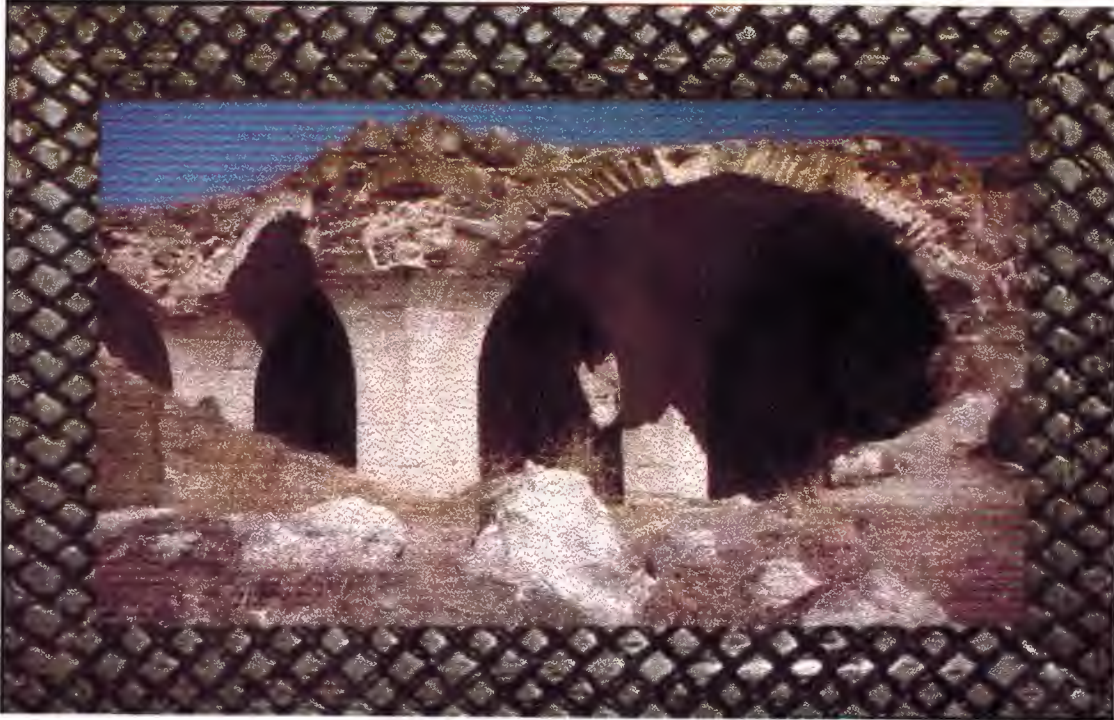

Gaziantep Kurtuluş Cami

Gaziantep Şehitler Anıtı

Dülükbaba Mezarlıkları

Kaynakça:

--Cumhuriyet'in 75. Yıl Armağanı, Gaziantep 1999,Doc.Dr.Yusuf KÜÇÜKDAĞ

--AKSOY,Ömer Asım”Gaziantep İli Ağız Özellikleri”

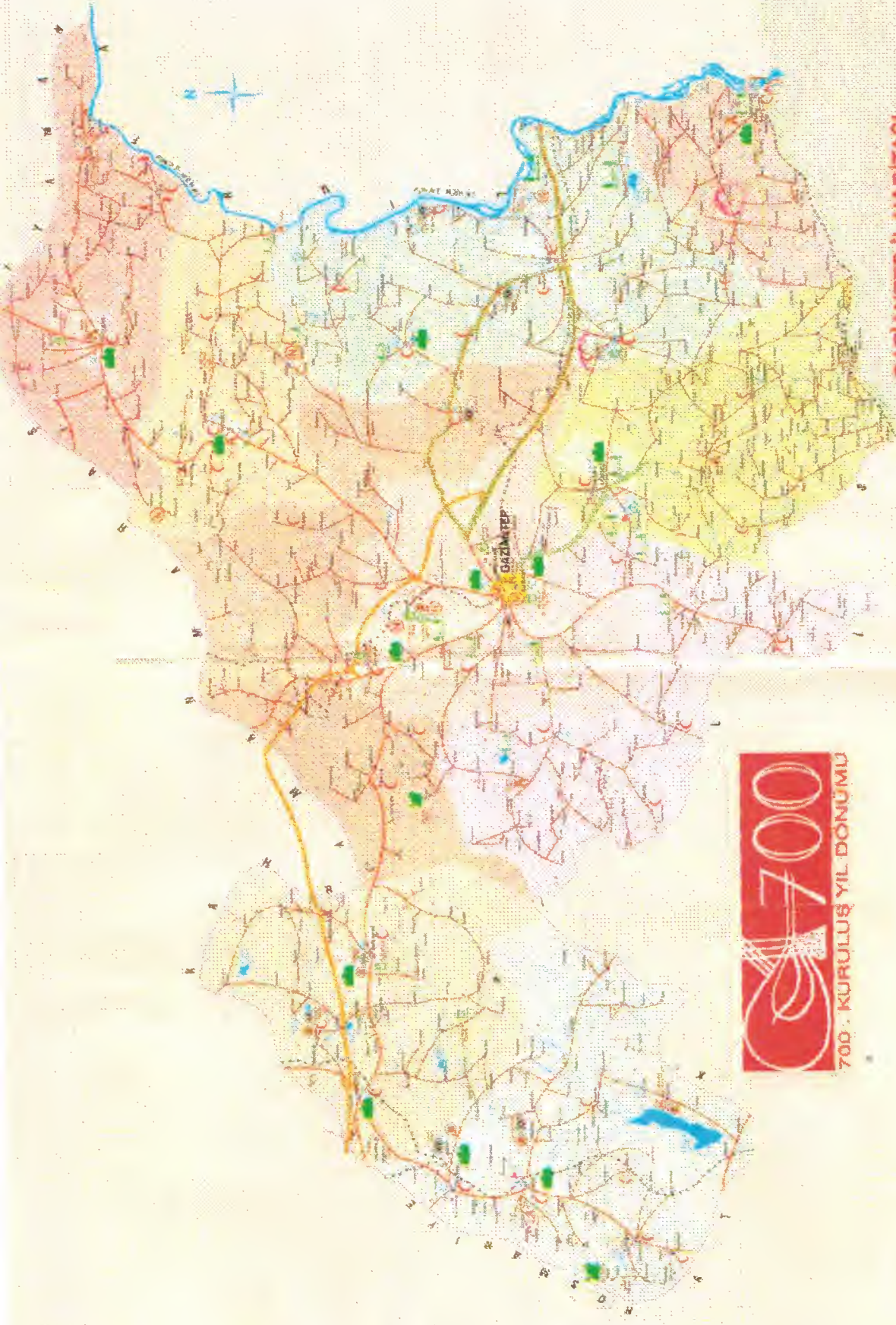
--Gaziantep Türküleri , DUYGULU , Melih

--Gaziantep Valiliği Tanıtım Yayınları

--Gaziantep İli Turizim Müdürlüğü Yayınları

--Gaziantep İl Özel İdare Müdürlüğü Yayınları

GAZİANTEP İL HARİTASI

